

Arno balaca bir oğlan idi. Mən onu ilk dəfə kiçik bir qatarda - cəmisə iki vaqonu olan köhnə bir qatarda görmüşdüm. O özü yaşda olan başqa oğlanlarla, sinif yoldaşları ilə birlikdə həmin bu qatarda gedirdi. Mən onların yanından ötmək istəyəndə birdən bu uşaqlar almanca nəsə deyərək, hamısı bir ağızdan:

- Hey, Arno, Arno!.. - deyərək qışqırmağa və gülməyə başladılar.

Onlardan ən irisi deyəsən daha ucaqdan gülürdü, ya nədimi, amma məhz o Arnonu daha çox qısqılandırırdı və bu çəlimsiz zəif oğlan birdən həmin yekəpərin - özündən az qala iki dəfə uca və vücudlu olan yeniyetmənin üzünə atıldı. Mən Arnonun vuruşmağa bu atılmasında cəsarətdən, hünərdən daha çox bir ümitsizlik, bir fəryad gördüm. Arno rəqibini yıxmağa bir neçə dəfə uğursuz cəhd göstərəndən sonra ondan qat-qat güclü olan oğlanın altına düşdü.

Alman sənişinlər, heç nə olmayıb kimi, onların yanından ötürək yollarına davam edirdilər, amma mən bu gördüyümə biganə qala bilmədim və yaxınlaşıb, həmin oğlanı Arnonun üstündən qaldırdım. Arno ağlayırdı; onun sifəti qıpqırmızı qızarmış, üzündən axan tər gözlərinə qarışmışdı. Ayağa durandan sonra mən onu başqa vaqona keçirib boş oturmaqlardan birində əyləşdirdim; onun yoldaşları indi də Arnonu rahat buraxmaq istəmir, yenə də "Arno, Arno" deyib qışqırırdılar. Mən ona bir az təskinlik vermək istədim:

- Fikir elmə, bir azdan yandırdan çıxacaq.

- Sən türksən? - Birdən Arno mənim sifətimə belə baxmaq istəmədən soruşdu.

Bir neçə il Almaniyada yaşayandan və burada türklərə olan münasibəti görəndən sonra onlarla olan qohumluğumu hər yolla gizlətməyə çalışırdım. Almaniyada əcnəbilərə olan münasibət ümumiyyətlə pisdir, amma burada heç kimlə - afrikalılar olsun, çinlilər, ya papuaslarla eskimoslar olsun - türklərə olduğu kimi davranmırlar. Yəni Almaniyaya üçün ən aşağı "insan cinsi" varsa, bu da türklərdir, sonra da yerdə qalan müsəlmanlar. Almaniyada xaricilərə "sən" deyərək müraciət eləyirlər, əsasən də türklərə və ya müsəlman ölkələrindən olan əcnəbilərə.

İndi bu uşağın mənə bu cür münasibət bəsləməsi mənə toxundu. Amma ürəyimdə daha çox böyükləri - onun valideynlərini, müəllimlərini qınadım. "Eh, almanlar, hamı sizin ağzınız köpüklənə-köpüklənə danışdığınız o mədəniyyətiniz? Uşaqlarınıza verdiyiniz tərbiyə budurmu? Heç uşaqları da yadlara nifrət ruhunda böyütmək olarmı?" - deyərək düşündüm.

- Yox, mən azərbaycanlıyam, - deyərək dilxor-dilxor ona cavab verdim. - Sənin adın nədir? - deyərək uşağın soruşdu, baxmayaraq ki, adının Arno olduğunu artıq o birilərdən eşitmişdim; bununla sadəcə söhbətin mövzusu dəyişmək istədim.

- Arnold, - deyərək hələ də burnunu çəkə-çəkə sakit, amma şikayətli bir səslə cavab verdi. - "Azərbaycanlı" nə deməkdir - hələ indiyə kimi eşitməmişəm? - deyərək bundan sonra başını qaldıraraq təəcüblə üzümə baxdı.

- Azərbaycan deyilən bir ölkə var ki, onun da yarısı Qafqazda, yarısı da İranda. Bu ölkənin xalqına isə azərbaycanlılar deyirlər.

- Hə, maraqlıdır, - dedi Arno və bir də diqqətlə mənə baxdı. - Sizin adınız nədir?

- Ajas, - deyərək cavab verdim.

Mənim adımdan almanlar mənşeyimi ayırd edə bilmirdilər, ona görə adımı ürəklə dedim.

Arnonun, beləcə türk olmadığını biləndən sonra, mənə daha "sən" yox, "siz" deyərək müraciət etməsinə bir yandan sevinməyə də, o biri yandan yenə də məyus olmağa da, türklərə qohum bir millətin nümayəndəsiyəm, onda mənim haqqında nə düşünürdü? Bir yandan biz azərbaycanlıları dünyada bizi tanımadıqlarından şikayətlənirik, o biri yandan isə sevinirik ki, məsələn, Avropada bizim türklərlə, müsəlmanlarla olan yaxınlığımızı o qədər bilən yoxdur.

Arno bir də narahat-narahat yoldaş-

Mən VƏ Arno

Vüqar Dəmirbəyli

Hekayə

larının topladığı vaqona tərəf baxdı və dedi:

- Mən artıq çatmışam, indi düşməliyəm.

Bundan sonra Arno mənimlə xudəhafızlaşdır qatardan düşmək istədi. Amma mən bu stansiyada Arnonun yoldaşlarından da bəzilərinin düşməyə hazırlaşdığını görüb narahat oldum və onu ötürmək qərarına gəldim.

Arnonun olduğu ev kiçik bir qəsəbədə yerləşirdi, özü də qatar stansiyasından o qədər aralı deyildi. O, mənə alçaq hasarla əhatə olunmuş bir həyətə gətirdi. Burada ikimərtəbəli də olsa, o qədər də böyük olmayan xudməni bir ev ucaldı. Səliqəli həyət, kiçik bağçası vardı, həyətdə hətta su kəhrizi də gözə dəyirdi. Nə vaxtsa oxumuşdum ki, almanlar belə kəhriz düzəltməyi Azərbaycanda öyrəniblər.

Mən elə Arno ilə sağollaşaraq yenidən dəmiryolu stansiyasına üz tutmaq istəyirdim ki, birdən qarşımızda gənc bir qadın peyda oldu. Mən dərhal başa düşdüm ki, bu uşağın anasıdır. Onun əynində qısaqollu idman köynəyi, bir də bədəninə çox darım çəkməmiş, dizlərinə qədər olan idman şalvarı var idi. İri döşləri bədəninə yapışmış köynəyin altından, geniş budları isə idman şalvarının altından elə qabarırdılar ki, gözümü onlardan çəkə bilmirdim. Burada Arno dilləndi:

- Bu mənim anamdır.

Gənc qadın qabağa gəlib inamsızcasına mənə baxdı - ola bilsin, mənim cənublu görkəməm onda o qədər də xoş olmayan təəssürat yaratmışdı. Sonra da bir az biza yaxın gəlib:

- Bu kimdir, Arno? - deyərək bu dəfə heç mən tərəfə baxmadan oğlundan soruşdu.

Arno qatarda baş verənləri və mənim onu yekəpərin əlindən necə qurtardığımı qısaca anasına danışdı.

Bunu eşidəndə qadının təsirləndiyini və mənə olan münasibətinin də dərhal dəyişdiyini duydum.

- Gəlin içəri, mən sizinlə bir az Arno haqqında danışmaq istəyirdim.

Mən dönüb Arnoya baxdım və onun bu dəvətə mənədən də çox sevindiyini gördüm. Arno qolumdan yapışaraq mənə evə tərəf dartdı.

- Gəlin, gəlin içəri! Bir yerdə yemək yeyərik.

Mən bir az sıxıla-sıxıla da olsa, dəvəti qəbul etdim. Birbaşa yemək otağına keçdik, Arno bir bəhanə ilə aradan çıxandan sonra mən ev sahibəsi ilə təklikdə qaldım. Qadın da söhbətə başlayan kimi mənim haradan olduğumu soruşdu və məlum oldu ki, Azərbaycan adlı bir ölkənin mövcudluğu haqqında o da heç eşitməyib. Mən ona:

- Bu keçmiş Sovet İttifaqının respublikalarından biri idi, - deyəndən sonra gənc qadın mənim rus olduğumu zənn edib bir az da sakitləşdi və:

- Mənim adım Ştefanidir, qısa Ştefi, - deyərək özünü təqdim etdi.

Mən də ona öz adımdı dedim.

- Ajas, Ajas... - deyərək Ştefi mənim adıma bir neçə dəfə təkrar etdi. - Ayas,

Ayas... Heç də çətin ad deyil, yadda saxlamaq olar. Nə içmək istəyirsiniz: qəhvə, su, pivə?

Mənə müsəlman bilib etibarsızlıq göstərməməkləri üçün pivə istədim. Ştefi zirzəmiyə enib hərəmiş üçün bir şüşə pivə gətirdi. Mən pivəni stəkana süzüb birnefəsə başıma çəkdim. Ştefi bunu görəndə şən-şən gülməsədi:

- Görünür, susuz imişsiniz.

Mən bir az utandığım qızarsam da, yenə də özümü ələ almağa çalışdım.

- O qədər də yox... Sadəcə pivə çox dadlıdır.

Ştefi bir də mehribanlıqla gülməsədi və mən bundan sonra ona sovet dövründə bizdə necə keyfiyyətsiz pivə hazırladığını dedim. Həmin illərdə Qərbi Avropa ilə aramızda olan "dəmir pərdə" üzündən almanların da pivə hazırladığını heç eşitmədiyimi deyəndə isə Ştefi daha da şənəldi və özünü saxlaya bilməyib bərkədən güldü.

- Alman pivəsi haqqında heç eşitməmişdiniz? Bu olduqca qəribə səslənir. Pivə, demək olar ki, bizim milli məhsulu-muzdur və alman pivəsi, mən bilən, dünyanın hər yerində məşhur olmalıdır. Amma indi sizi yaxşı başa düşürəm.

Ştefi yenə də güldü: bu dəfə daha həlim, daha yumşaq və istər-istəməz bununla ürəyimdə bəzi istəklər doğurdu. Mən ona sual dolu nəzər salanda gənc qadın sanki mənim nə demək istədiyimi anladı və özü bu barədə danışmağa başladı. Məlum oldu ki, o heç vaxt ərddə olmayıb. Tələbə olanda bir yerdə yaşadığı dostundan hamilə qalandan sonra həmin gənc onları atıb gedib, özü də çox uzağa - Çinə. Arnonu tək boya-başə çatdırıb, buna görə də oğlu ata nə olduğunu bilmir. Ştefi, dediyinə görə, özü də ailədə yeganə uşaq olmuşdu. Amma valideynləri onu çox gec tapmışdılar və o hələ tələbə olanda, heç Arnonu izi-tozu da yox ikən, hər ikisi bir-birinin ardınca vəfat etmişdilər. Bu ev də valideynlərindən ona miras qalmışdı. Ştefi indi bir firmada iqtisadçı işləyir, özü ilə Arnonu bununla dolandırır. Ona qalsa ailə qurmaq istəyirdi, dediyinə görə bir neçə dəfə buna cəhd də göstərmişdi. Amma tanış olduğu kişilərin heç birini Arno qəbul etməmiş, onlarla ünsiyyət qurmaq istəməmişdi. Ona görə Ştefi də daha bu barədə düşünmürdü. Arno beş-altı ilə məktəbi qurtarıb oxumağa getməliyi və ancaq bundan sonra gənc qadın yenidən bir kişi ilə əlaqə qurmağı fikirləşirdi.

- Bu qəribədir ki, Arno sizi belə asanlıqla qəbul edib. Amma başa düşürəm, nəyə görə: siz onu sinif yoldaşlarından qoruyubsunuz, ona görə.

Sonra da Ştefi dərdi təzələnməmiş kimi, Arnonun zəif olsa da, söz götürmədiyindən, həmişə özündən qat-qat güclü oğlanlarla dava etməli olduğunu, bundan yana da çox vaxt evə bugünkü kimi döyülmüş, üst-başı bulanmış, bəzən hətta paltarını cırlmış gəldiyindən şikayət etdi. Sonra da Arnoya kömək etməkdə aciz olduğunu dedi.

- Oğlan uşağına ata lazımdır ki, atanın davranışı onun üçün nümunə olsun, - mən bu barədə nə düşündüyümü demək qərarına gəldim.

Ştefi heç nə deməyib susdu və mənə bir az narazılıqla baxdı: yəni ki, mən indi ona atanı haradan tapım?

Mən o qədər də sərrast davranmadığımı başa düşdüm və söhbəti dəyişmək istəyirdim ki, Arno içəri girib:

- Yemək hazırlandı? - deyərək soruşdu.

Anası tez qalxıb elektrik sobasının üstündəki hər iki qazanı gətirdi və:

- Artıq hazırdır, - deyib yeməyi bayaqdan masaya düzmüş olduğu boşqablara çəkməyə başladı.

Ştefi donuz ətinəndən olan iri sümüklü tikələri ayrıca qızartmış, o biri qazanda isə almanların sevimli yeməyi olan soyutma kartof bişirmişdi. Gənc qadın əvvəlcə hərəmişin boşqabına bir neçə buğlanan kartof, arxasınca da bir-iki tikə qoyub, üstündən də ətin yağını tökdü.

- Dadlıdır, - Arno tez boşqabı qabağına çəkdi və acağıyla yeməyə başladı.

- O, deyəsən çox acıq, - Ştefi sanki oğluna görə üz istəyirmiş kimi mənə baxdı.

- Mən də gülməyib ləzzətlə iri bir tikəni acağıyla dartaşırdım Arnoya baxdım.

- Məktəbdən sonra adam çox acır.

Yeməkdən sonra Ştefi mənədən nə ilə məşğul olduğumu soruşdu və biləndə ki, neçə ildən bəridir Almaniyada sərbəst müəllif və jurnalist kimi fəaliyyət göstərirəm, mənə olan marağı və etimadı çoxaldı:

- Sizin kitablarınız da çap olunubmu? - deyərək gənc qadın mənədən soruşdu.

Mən artıq alman dilində bir neçə kitabımın çap olunduğunu dedim, sonra isə hansı qəzetlər üçün məqalə yazdığımı ona danışdım.

Yeyib qurtaran kimi də yerimdən qalxdım, ev sahibəsinə təşəkkür edəndən sonra Arno ilə də sağollaşaraq getmək istədim. Amma Arno ona uzatdığım əlimi yüngülcə geri götürdü:

- Hara gedirsən? Yox, hələ bir az da qal.

- Evə getməliyəm, təcili görülmək işim var.

- Sən nə etməlisən ki? Sənin də ev tapşırıqların var?

Ştefi bunu eşidəndə yenə bərkədən güldü və bizim söhbətimizə qarışdı:

- Ayazın ev tapşırıqları yoxdur, amma evdə görülmək işi var.

- Yox, mən onunla hələ kompüterdə oynamaq istəyirəm.

Ştefi dedi ki, Arno indi ev tapşırıqlarını yerinə yetirməlidir. Kompüterdə ancaq bundan sonra oynaya bilər. Arno işi belə görəndə şərt kəsdi:

- Mən indi sabaha olan ev tapşırıqlarımı yerinə yetirəcəyəm. İki saata onları bitirəcəyəm. Sonra isə Ayazla kompüterdə oynayacağam.

Ştefi bundan sonra mənim evdə nə işim olduğunu və onu buradaca yerinə yetirməyin mümkün olub-olmadığını soruşdu. Mən də cavabında artıq hazır olan məqaləni təcili qəzet redaksiyalarından